СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 66. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 22. марта, 1927. VOL. XXXV. No. 66. Jersey City, N. J., Tuesday, March 22. 1927. THREE CENTS

БОРА ЗАПЕРЕЧУЄ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВПЛИВИ В МЕКСИКУ

НАЧАЛЬНИК СЕНАТОВОГО КОМІТЕТУ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ ПЯТНУЄ ФАЛЬШИВУ ПРОПАГАНДУ.

НЮ ГЕЙВЕН, Конетикат, 20. марта. — Вилием Бора, сенатор з Айдаго та голова сенатового комітету для заграничних справ, виступав тут в Полаїс Тієтер перед яких 5,000 людий з політичною промовою, в котрій він дискутував ріжні питання нутрішної й зовнішної політики Злучених Держав.

Межи иншим Бора діткнувся питання Мексика й Нікарагви. Він говорив, що Бог дає нам сусідів, а ми можемо з них зробити собі приятелів. Першим кроком до сього є справедливість, а першою умовою справедливости перестати говорити неправду про Мексико.

Неправду про Мексико говорять усі ті, що приписують мексиканську політику большевицьким уплывам. Сенатор Бора рішучо заперечував того рода закиди, кажучи, що Мексико та його уряд заховувалися все незвичайно ворожо до большевиків та большевицької пропаганди. Мексиканська політика се вплив специяльно мексиканських умов. Росія не має з тим нічого до роботи.

Сенатор заявив, що американський народ має право домагатися від свого уряду роскриття всіх фактів про мексиканську чи якунебудь другу ситуацію, та сенатори мають право діставати факти хочби навіть від чужого уряду.

Бора заявився також за визнанням Росії американським урядом.

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГРОМАДА В КАРНЕҐІ НЕ ПРИЗНАЄ ЕПИСКОПСЬКОГО НАКАЗУ.

КАРНЕҐІ, ПА., 19. марта. (Спеціяльна телеграма для Свободи). — О. Маланяк, котрому епископський ординаріят припоручив заняти місце о. д-ра Жука, пароха української греко-католицької парохії, суспендованого на приказ канцлера о. Ващишина, зявився нині рано в сій парохії. Його стрінули парохіяни з рішучим протестом проти його приходу та не хотіли впустити його до церковного маєтку. По короткій а острій виміні слів о. Маланяк виїхав з Карнеґі. — А. Г. Телеп, парохіяльний секретар.

УКРАЇНЕЦЬ ПОСТРІЛЕНИЙ ПІДЧАС РОЗБІЙНИЧОГО НАПАДУ.

НЮ ЙОРК, 19. марта. — В пятницю вечером напали тут розбійники на одну цукорняну фабрику та постріливши менаджера сеї фабрики Йосифа Яворського, забрали з неї 185 долярів. Яворського, тяжко раненого в ліве плече, відставлено до Гарлем Госпитал. Властитель фабрики заявив, що як йому виймуть кулю, він забере Яворського до свого дому.

Яворський — молодий Українець, добре відомий в Скрентоні, звідки він приїхав до Ню Йорку всего два тижні назад, щоб тут заняти становище менаджера в одній цукорварні. Знаний він як один з найкращих виробляючів мороженого („айскріму").

ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД КУЛИДЖА СЛІДСТВА НАД МЕКСИКОМ.

ВАШИНҐТОН, 20. марта. — Народна Ліга Відбудови внесла до президента Кулиджа петицію за розведенням слідства над Мексиком, а специяльно закиди, поміщені в однім великім американськім тижневику, що мовлять, група американських нафтярів заплатила мексиканському урядови 10 міліонів долярів, а знова група банкирів приготовляє в Мексику нову революцію.

РОЗБИШАЦЬКИЙ НАПАД НА ПОЇЗД.

МЕКСИКО, 20. марта. — Банда, зложена з двіста до триста розбишаків, напала коло міста Рінкон, в стейті Гунахвато, на поїзд, що йшов з Ларедо, в американськім стейті Тексасі, перебила всю військову залогу поїзда, що числила пів сотки людий, машиніста й одного кондуктора, обрабувала почтовий віз та всіх пасажирів та забравши зі собою двох Мексиканців для викупу, втекли. В погоню за ними вислано з міста Сан Луїс Потосі відділ кавалерії.

В АМЕРИЦІ МАЄ ТВОРИТИСЯ СВІТЛЯНА МОНОПОЛІЯ.

ВАШИНҐТОН, 20. марта. — Гифорд Пиншов, бувший губернатор Пенсилвенії та бувший голова Краєвої Консерваційної Комісії, заявив у публичній заяві, що в Америці твориться тепер світляна монополія. Ряд великих електричних підприємств лучиться разом, щоби захопити в свої руки весь промисел достарчування світла для населення. Пиншов каже, що громадянство повинно боронитися перед сею монополізацією світляного промислу, як не хоче платити монополістам великих драч.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ ФОРДА.

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 20. марта. — Сапіро, жидівський адвокат з Шикаґо, що позиває автомобілевого міліонера Форда за міліон долярів відшкодовання за те, що сей назвав його головою банди жидівських банкирів, що має на ціли захопити в свої руки власть над американськими фармерськими кооперативами, видав публичну заяву на промову сенатора Ріда, оборонця Форда в сьому процесі. Сапіро заявляє, що він справді дістав коло міліона долярів від фармерів за свої правничі поради для кооператив, але всі гроші не пішли йому, бо велику частину з того мусів він віддати своїм помічникам.

ПОЛІЦІЯ НЕ ВІРИТЬ У САМООБЖАЛОВАННЄ РОЗБІЙНИКА.

НЮ ЙОРК, 18. марта. — Нюйорська міська поліція прийшла до переконання, що Фредерик Бул, що признався до зрабовання 300,000 долярів зі зелізничого почтового воза коло Алтони, в стейті Илинойс, се видумка самого арештованого. По довгих допитах Бул остаточно признався, що він придумав цілу історію з рабунком на те, щоби його суд відставив до стейту Илинойс, та щоби його не чіпали за ріжні злочини, які він поповнив у стейті Ню Джерзі.

Тимчасом у місті Бисмарк, в Норт Дакоті, почалася справдішна погоня за скарбами, які Бул мав там закопати на цвинтари. В пошукуванню за скарбами взяли участь навіть римокатолицькі священики та церковні паламарі-погребники.

ЖІНКА РЕЖІСЕРКОЮ ОПЕРИ

Віденська опера поручила вперве жінці співачці Гутгайль Шодер режісерію опери „Електра". Жіноча режісерка так добре вивязалася з свойого завдання, що присутній на представленню композитор Штравс просив, щоби вона переняла режісерію і в новій виставі його опери Сальоме.

ЗАГАДОЧНА СМЕРТЬ БОРИСЛАВСЬКОГО РАБІНА.

Бориславський рабін Лейба Ляцер умер ненадійно. Тому арештовано його секретаря Вольфа Гохвайсера, як підозрілого, що спричинив цю смерть. Однакож секція тіла виказала, що рабін умер наслідком затроєння через надмірне уживання алькоголю. Гохвайсера пущено на волю.

ЗНИЩЕННЯ ПАМЯТНИКА ЦІСАРЕВИ ЕЛИСАВЕТИ В МЕРАНІ.

В однім з садів Мерану находиться памятник цісареви Елисавети. Одної ночі хтось відбив голову статуї. Голову ту знайдено в близькій саджавці. Місцева влада почала слідство обіцюючи гостро покарати справника. Памятник мають зараз направити.

ЛЮДИ КЛОПОЧУТЬСЯ ФОРДОВИМИ ГРІШМИ.

З тої нагоди, що три віддільні фірми хотіли купити фабрики Форда, предкладаючи йому міліярд готівки, американська преса сушить собі голову, що властиво зробить Форд з тими грішми, які громадить у своїй руки. Готівкою має він у банках триста міліонів, а фабрики і прочий маєток варта два міліярди. Дотепер Форд не сказав ні словом, що він думає з такою сумою робити. Преса натякає, що та кольосальна фортуна належить по части до цілого людства, з котрого Форд її стягнув і повинна бодай у значній части бути звернена суспільности в виді культурних інституцій та других метод у поступі й улучшенню життя всеї суспільности.

МАТИ ВІДПОКУТУВАЛА ЗА СИНА.

В селі Ржицові, радехівського повіту, вкрав один хлопець поросяя вартости 30 золотих. Його забрали на слідство до Тетевчиців. Мати хлопця, непокоючися, що сталося з сином, вибралася 20. лютого вечером до Тетевчиць, але не дійшла туди. На другий день рано знайшли її замерзлу між ровами. Вона видно впала була у рів, бо її спідниці обмерзли. Скинула була з себе кожух і на ньому вмерла.

ЖІНКА, ДОКТОР ТЕОЛЬОҐІЇ.

На берлінському університеті відбулася вперве промоція жінки на доктора протестантської теольоґії. Одержала цей титул панна Сельма Гірш на підставі відзначаючого іспиту на теольоґічнім факультеті і так само відзначаючого іспиту ської праці.

В АВСТРАЛІЇ БУДЕ ВВЕДЕНИЙ 44-ГОДИННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ.

Федеральний арбітраційний суд рішив, що 44-годинний робочий тиждень в індустрії можливий до здійснення без економічної втрати для населення. Рішенне суду буде стосуватися до всіх галузий промислу і скоро буде такий 44-годинний тиждень праці введений. Трибунал робив досліди над сим питанням ще від серпня минувшого року. Проти постанови суду виступали дуже рішучо фабриканти, власники копалень і корабельні компанії.

ПОЛЬСЬКА ПРОВОКАЦІЯ.

Під титулом „Річевий голос руський в справі руського університету" подає „Ілюстрований Курєр Цоденни" з дня 11. лютого ц. р. сензаційний телефонат від свого львівського кореспондента. — Ця відомість звучить: „Для знавців відносин у „Східній Малопольщі" є відоме, що широкі сфери українського суспільства, не виключаючи інтеліґенції, в практичній области життя не йдуть за високопарними кличами партійних і газетних крикунів та витають прихильно кожду гадку упорядкування співжиття з Поляками. Доказом того може бути м. ин. вислів бувшого ректора тайного українського університету на товариськім зібранні перед послом з групи хліборобів — Залуцьким. Проф. Щурат признав рацію пос. Залуцькому, що справи українського університету в Польщі не належить трактувати зі сторони Українців на політичній плятформі та що Українці матимуть користь із власного університету без огляду на місце, деб його засновано". — Як нас інформує проф. др. Щурат, в цілій цій відомости нема ані слова правди, — а своє становище в справі українського університету мав він нагоду неоднократно виявити в конференціях з бувшим міністром освіти Ратаєм і бувшим шефом університетського департаменту д-ром Биковським та публично в пресі — згідно зі становищем і достоїнством української нації. — („Рада").

ПРОРОЦТВО КОНАН ДОЙЛЯ.

Відомий англійський письменник Конан Дойл, творець Шерльока Голмса, від ряду літ проміняв сензаційну літературу з життя детективів на иншу сензацію: досліди над загробовим життям. Недавно він мав у Льондоні відчит у найбільшій салі, що містить кілька тисяч осіб і вийшовши на естраду сказав: „Прошу всіх тих, які мають глибоке пересвідчення, що стоять у постійних взаєминах з близькими помершими, щоби встали і склали цим прилюдний доказ своєї віри". Встало дві третині присутних. Тоді Дойл сказав: „Дякую Богові, що вас є тільки. При цій нагоді хочу тут принагідно висловити пророцтво, що за пять літ, коли з цього місця звернусь до салі з таким самим проханням, не буде ні одної особи, яка би не встала. Про це кажемо тут, у центрі Льондону, спокійно і рішуче, і глум світа не захитає нашою вірою".

НОВИЙ БАГАЧ.

Сензацією Черновець і цілої Буковини стався один 18-літній кіновий оператор Ігнатій Силезіанський. Він важко працював на хліб, щоби виживити себе і матір. Раптом цими днями одержав він від канадійського уряду письмо, в якому його повідомляють, що він є одиноким спадкоємцем свойого вуйка, який умер недавно в Канаді. Маєток той виносить пять міліонів долярів.

СМЕРТЬ ЖОРЖА БРАНДЕСА.

Данський визначний критик публіцист Жорж Брандес умер в Копенгагені, у 85-му році життя. Брандес був з походження Жидом. Як критик і знавець літератур, він явище небуденне. Нема визначнішого европейського письменника, котрого творчости він не знав би, з дуже багатьома знався особисто та приятелював. Його приятелями були такі письменники, як Андерсен, Ібзен, Бєрнсон, Золя, Тен, Фльобер, Ренан, Ніцше, Міль. Найвизначнішими творами Брандеса є шістьтомова праця: „Головні течії в літературі XIX. століття", студія про Шекспіра та моноґрафія про Вольтера.

Всі твори Брандеса перекладені на всі европейські мови. Він не покидав пера аж до останніх хвиль. Твори його з останніх років життя не мають вже тої вартости, що давніші. Доказом цього є хочби те, що вони не перекладені на инші мови.

СМЕРТЬ ЗА ЗНЕВАГУ.

В селі Ферлеївка, золочівського повіту, случилася страшна подія. Селянин Климентій Саламаха убив Жида, який залицявся до його жінки від довшого часу. У вівторок Саламаха, вернувши домів, зловив Жида в свойому домі на гарячому вчинку. Багато не думаючи, вдарив Жида люшнею так сильно, що Жид на місці закінчив життя. Після цього Саламаха сам зголосився на поліції. Саламаху арештовано.

КАНТОНЦІ ЗАНЯЛИ ШАНГАЙ

ПІВНІЧНА АРМІЯ НЕ СТАВИЛА МАЙЖЕ ОПОРУ. — В САМІМ МІСТІ ЖИТТЄ ПЛИВЕ ЯК ЗВИЧАЙНО.

ШАНГАЙ, 21. марта. — Кантонська армія вступила до Шангаю. Генерал Пі-Шу-Чен, який проводив північними військами, відступив і скрився під охороною французьких концесій. Кантонська Армія має в своїх руках ціле місто з вимком чужинецьких концесій. Тисячі обдертих жовнірів, що служили в північній армії, волочаться по місті. В чужинецькій частині міста, яка відгородилася від китайської, життє пливе звичайним руслом. Всі кабарети, театри і каварні переповнені. Мимо сего, що на віддали 20 миль гудять гармати і чути стріли, тут співають, танцюють і пють.

Кажуть, що Кантонці заняли так легко місто тому, що було порозуміння в тій справі між обома воюючими сторонами.

ЮГОСЛАВІЯ ВИПРАВДУЄТЬСЯ.

БІЛГОРОД, 20. марта. — На послідній сесії скупчини міністер заграничних справ Періч виголосив одногодинну бесіду, в якій представив міжнародне положення. Між иншим опрокидував він заміти, будьто би Юґославія зброїлася та готовилася до наступу на Албанію. Періч заявив, що ці поголоски позбавлені всяких основ. Він згодився на те, щоби Ліга Націй, яка гарантувала суверенність Албанії, вислала до Юґославії комісію, яка розслідилаб справу.

Знова всі білгородські часописи переповнені сензаційними вістами про те, що з італійських воєнних кораблів висіла більша скількість жовнірів і вступила на албанську землю та що албанська революційна партія запротестувала проти договору, заключеного в Тірана між Албанією і Італією.

ДВІ НАЙСТАРШІ ЖІНКИ.

КОНСТАНТИНОПІЛЬ, 20 марта. — Найстаршою турецькою жінкою була Заро Аґа, яка мала 153 роки. На її велике здивовання привезено до Анґори з тракійських лісів другу жінку, яка подає свій вік на 160 літ. Вона може подати відомости про те, що ділося тому 100 літ взад, а рівнож має памятки з того часу. Всі її діти, а мала їх девятеро, не живуть. Зате живуть правнуки, праправнуки і прапраправнуки.

ЗГИНУВ РОЗМАЗДЖЕНИЙ ЛЬВОМ.

ЛОНДОН, 20. марта. — З Каїро доносять, що помер граф Йосиф Гуніяді, який полював в середущій Африці на диких звірів. На польованню напав на нього лев і так його тяжко ранив і здусив, що Гуніяді не доїхав вже до шпиталя, а помер по дорозі. Гуніяді є потомком старої угорської шляхти, якої предок в 15-ім століттю був угорським королем. Про него говорили, що він ожениться з б. цісаревою Зитою, щоби в той спосіб забезпечити її синови Оттови королівський престол.

ПОЛЯКИ ПАРАДУЮТЬ НА ГОРІШНІМ ШЛЕСКУ.

КАТОВИЦІ, 20. марта. — 150,000 людей зїхалося зі всіх місцевостей, щоби відсвяткувати шестиліття річницю прилучення Горішного Шлеску до Польщі. Власти поробили всю можливу агітацію, щоби стягнути населення для демонстрації польськости краю. Мимо цего боялися повести протинімецьку аґітацію і преса не подала ніяких протинімецьких мов, бо цензура їх недопустила.

ПЕВНИЙ, ЩО ДОЧКИ ЦАРЯ ЗГИНУЛИ.

ЖЕНЕВА, 20. марта. — Професор Пієрр Гілліяр з Льозанни, який був учителем на царськім дворі і виховував царевича, подає, що він був разом з царською родиною в Екатеринбурґу і знає цілком певно, що всю царську родину, яка перебувала там на засланню, розстріляно. Тому всі ті особи, що вдають з себе царських дочок, є звичайними ошуканцями.

ІТАЛІЯ ПРОСИТЬ НІМЕЧЧИНУ О ІНТЕВЕНЦІЮ.

БЕРЛІН, 19. марта. — Перший раз відколи Німеччина стала республикою, звернулася до неї велика держава з просьбою о інтервенцію в справі заховання мира. Ото італійський амбасадор прибув особисто до міністерства заграничних справ, а не заставши міністра Штреземана, заявив на руки його заступника фон Шуберта, що італійський уряд просить Німеччину поробити заходи, щоби не прийшло до оружного конфлікту між Юґославією а Італією в справі Албанії.

Італія звернулася до Німеччини головно тому, що Штреземан є тепер предсідателем Ради Ліґи Націй і він міг би скликати надзвичайне засідання Ради в справі полагодження того конфлікту.

ПОЛЬЩА ВІДДАЄ ГОНОРИ ПІЛСУДСКОМУ.

ВАРШАВА, 19. марта. — Вся Польща святкувала сегодня торжественно св. Юзефа, а не так святого, як подають деякі польські часописи, як його іменника, Йосифа Пілсудского. Яких 60,000 жовнірів перемашерувало перед маршалком. Весь дипломатичний корпус був свідком цеї паради, а Пілсудскі стояв в своїм старім мундурі, в якім сидів колись у вязниці.

Консервативні часописи глузують собі з тої паради, яка нагадує їм паради кайзера. Кажуть тільки, що парада Пілсудского була ще більш несмачна як та, яку урядово влаштовувано бувшим цісарам і кайзерам.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at [illegible] Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ НАСТУП

Послідне число монархістичкого орґану, видаваного з рамени Січової Орґанізації, а саме „Січ" з 15. марта, подає нам відомости про двоякого рода маневри. Одні з них відбудуться в Дітройт. Будуть там наступати, як каже Січ, сині на жовтих. Кромі тих маневрів, які ще не знати чи будуть, маємо ще иншого рода маневри, а є ними ґенеральний наступ чорних, себто приклонників чорного інтернаціоналу, на українську іміґрацію в Америці. о. Курилло, як перший воїн, вже вислав телеграму до Риму в обороні епископа Богачевського, а на днях йде меморіял до апостольського делеґата в Вашинґтоні в обороні рутенського епископа. Під тим меморіялом будуть вже підписи священиків, які саме становлять ту чорну армію, яку звербовано до наступу проти народовластя. Це та армія, яку обєднав дух Скоропадщини, рутенства і візантійства, яка не терпить Франка і народовластя, яка, хоч жиє з праці народа, не признає за народом ніяких прав.

Як в кождій армії, так цілком певно й тут знайдуться такі, що пішли служити страха ради, які охотно здезертирували би, як би за ними не стояв машиновий кріс в виді епископських переслідувань і суспензи. Та це для нас не так важне, бо важним являється сам факт наступу.

Річ природна, що коли одні будуть наступати, другі будуть боронитися. Прийде отже до справжньої боротьби, якої познаки вже бачимо, бо суспендовано о. д-ра Жука за те, що не поступає після духа католицької церкви, коли держить з народом.

Здаємо собі добре справу з того, до чого доведе та боротьба. Скоропадщина, яку привіз до Америки др. Назарук і якою розбив Січову Орґанізацію, добиває тепер ще й укр. греко-кат. дієцезію. А нема сумніву, що коли так далі піде, ту дієцезію жде доля гетьманської Січи в Америці.

Замало ще було Скоропадщині тих розстрілів, якими ущасливила вона наших селян за свого гетьманування, коли серед конання доводить ще й нашу іміґрацію до братовбийчої боротьби. Як бачимо, гетьманці навіть церкви не пожаліли, а вихісновують її для тої пропаґанди, не звертаючи уваги на те, що тим готують конець самій церкві.

Та цего всего може не знати др. Назарук, бо він з церквою ніколи не мав нічого спільного, але знати це повинні епископ і священики. Колиж вони спільно всі наступають, то і всі вони будуть відвічальні за наслідки. Ґенералам, себто епископови Богачевському і Назарукови нічого злого не станеться. Розібється дієцезія — Рим і Варшава дадуть їм притулок. Але куди підуть ті священики, що їх вживають тепер до боротьби з народом? Над тим вартаби інтересованим застановитися, поки ще пора.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАНТЕОН

ВОЛОДИМИР АНТОНОВИЧ.

Двайцять років тому, дня 21. марта 1907. року помер у Київі великий український учений та невтомимий працьовник на полі української науки Володимир Антонович.

Походив він родом з польської шляхетської родини, але живучи в Київі серед українського населення, він змалку придивлявся до відносин, які існували між українським народом та польською шляхтою. Бачив з одного боку маси українського селянина, що тягнули важке ярмо кріпацтва, а з другого боку розбештане польське панство, що вимотувало з кріпаків останні соки. Це йому здавалося неморальним і у нього стали дозрівати думки, які привели його в коло молодих українських діячів, що розвивали „хлопоманський рух'', який виявляв симпатії до українського простого народу й мав на меті поліпшити його долю. Щоби краще запізнатися з українським народом, Антонович разом з Рильським наймали що року, в часи шкільних вакацій, селянську підводу та обїздили українські села. Так вони пізнали життя селянства всього Правобережжа.

Безпосереднє студіювання народу перемінило поволі симпатії в національну свідомість, яка ще більше зросла, коли дехто з хлопоманів, а з ними і Антонович, стали членами Київської Громади, в якій працювали такі свідомі діячі, як Драгоманів, Житецький, Андрієвський та инші. Тут Антонович почав розвивати свою діяльність, та висловлювати свої погляди на долю українського селянина, як на той час дуже радикальні. Це злякало польських панів на Правобережу, які почали закидати Антоновичови зраду шляхетського стану і наконець подавали на нього доноси до влади. У тих доносах говорилося, що Антонович із своїми товаришами підбурює народ до нової гайдамаччини. Це викликало тяганину по судах і, хоча судово Антоновича не обвинувачено, всеж над ним розтягнено поліційний догляд.

Щоби спекатися раз на завжди закидів від шляхти „відступництва від своєї народности'', Антонович помістив у 1862. році в журналі „Основа'' свою славетну „Сповідь''. Свідомий і щирий Українець, Антонович зазначується там, ворогом не Поляків, але великим ворогом історичної Польщі, ворогом панування Поляків над українським народом. Це він рішуче заявив у своїй „Сповіді", головні думки якої можна переказати так: Поляки на Україні мають два шляхи до порозуміння з Українцями: полюбити нарід, серед якого живуть, перенятися його інтересами, вернутися до народности, яку покинули їх предки, та роботою, корисною для українського народу, направити те лихо, яке наробили їх предки та й сучасники. Або друге: коли у них на те не стане сил, переселитися у Польщу, де землі заселені польським народом. Інакше польські зайди на Україні ніколи не позбудуться закиду, що вони кольоністи, які живуть із праці чужих рук, які загороджують дорогу до розвитку народови, в хату якого вдерлися непрошені. Сам Антонович вибрав для себе перше рішення, бо лекше йому було покинути свої шляхетські звички та привілеї ніж той народ, який він пізнав та якого прекрасну, щиру вдачу він полюбив. Ставши на службу інтересам українського народу, він пройшов широким творчим шляхом на полі української культури.

Початок більш активної праці Антоновича припадає на ті часи, коли розгромлено Кирило-Методієвське братство, а члени його позасилано в ріжні кінці Росії. Разом з розгромом Кирило-Методіївців тяжка поліційна рука придавила увесь український національний рух.

Про ці часи Антонович у своїй автобіоґрафії говорить так: „Зараз після мого приїзду до Київа — це було в 1850. році — я подбав яко мога більше познайомитися з українською літературою і джерелами української історії. Дістати ці джерела було доволі трудно. Недавно пройшов процес Кирило-Методієвського братства і через те діставати все українське було трудно. Так три роки всі мої розшукування, щоб ознайомитись з творами Шевченка, були даремні. Допіру на третій рік я міг дістати „Чигиринського Кобзаря" і то під великим секретом. Джерел до української історії було не багато в ті часи".

Взявшись до наукової праці, Антонович в першу чергу починає відшукувати по архівах ріжні документи та публікувати джерела до української історії. Він видає 13 томів „Архіва Юго-Западной Россії", та зредаґував збірник українських літописий. В томуж „Архіві'' появилася перша його історична праця, що малює на основі зібраного архивного матеріялу українсько-польські відносини в минулому. Питанню цих відносин Антонович присвятив сім більших праць, а крім того написав „Огляд історії великого князівства литовського''. Замітна його історична праця, складена на основі тих викладів, що Антонович робив у Київі для гуртка свідомих Українців приватно, таємно від влади. Ця праця видана під наголовком „Коротка історія козаччини". Всі історичні праці Антоновича визначаються своєю оригінальностю та живим, цікавим викладом.

Він перший дав початки української історії, складеної науковим методом. Як професор київського університету Антонович підготовив цілий ряд українських істориків, які працювали під його доглядом та керовництвом. Він ніколи не навязував своїм студентам власних поглядів, а пробуджував у них їх власні, оригінальні. З його школи вийшли такі історики, як Михайло Грушевський, Голубовський, Линниченко, Багалій та инші.

Крім історичних праць Антонович немало попрацював і на полі української етноґрафії. Праця його, зроблена у купі з Драгомановом, „Історичні пісні українського народу'', такий важний твір, що без нього не може обійтися ніхто, хто тільки студіює українську словесність. Також важна його праця про чари на Україні.

Багато праці він присвятив українській археольоґії. Вже в 1870. році він виступив з доповідю в „Товаристві Нестора Літописця" у Київі про українські могили. І з того часу до самої смерти Антоновича не пройшло жадного археольоґічного зїзду на Україні, деб Антонович не брав живої участи. Він зібрав великий археольоґічний матеріял та оголосив праці, які здобули для української археольоґічної науки визначне місце.

Антонович був не тільки визначним українським ученим, але й громадським діячем. Його ученик Василь Доманицький так пише про нього: „Ніяка справа не минала без того, щоби у ній Антонович не брав участи, не дав допомоги чи поради... Як людина досвідчена і з ясним розумом, Антонович був тим осередком, до якого горнулися всі верстви українського громадянства, і старші й молодші покоління, і для всіх він був найкращим і щирим порадником, добрим товаришем, поважним та любим учителем".

ДОСІ ТУРЕЧЧИННА НЕ МАЄ ЩЕ СПИСАНОГО НАСЕЛЕННЯ

Перша конскрипція.

Досі нема ніякої статистики в Туреччині і **ніхто не знає, скільки вона має населення.** Всі числа основуються на здогадах. Один чужинний політик тому кілька місяців старався ґрафічно подати розвиток турецького господарства. Шукав усюди даних, але їх ніде не дістав. Звертався і до властей. Дали йому цілі купи паперу, задрукуваного і записаного, але дати поодиноких урядів так ріжнилися, що згаданий чоловік понехав свій плян.

Відтепер має бути інакше. Кемалістична влада **поручила бельґійському фаховцеві Камілеві Жакардови уладити турецький статистичний уряд.** Першим завданням того уряду буде **зорґанізувати спис населення у Туреччині.** Для такої праці у краю з такою тяжкою комунікацією і з нечисленним вишколеним урядництвом, як Туреччина, треба довго приготовлятися. Більшість населення не знає ні читати ні писати, тому самі не можуть виповняти конскрипційних документів. Новий статистичний уряд зарядив тому **пробний спис** населення, як приготування до загального спису, що мав би відбутися як найскорше. Перший пробний спис переведено у **Сівасі,** другий в **Анґорі. На день спису заборонено було мешканцям виходити з хати після 8. години. На всіх углах улиць уважали полісмени, щоби ніхто не нарушив того приказу.** Добровільні конскрипційні урядовці йшли від хати до хати й виповнювали конскрипційні папери. Спис тривав кілька годин, затягнулося аж на полуднє. **Потім люде могли виходити з хати.** За ті два міста видано статистичні дати: Сівас має 30.746 мешканців, з того 14.852 жінки і 15.894 мужчин. **Анґора має 58.749 мешканців, з того 32.175 жінок і 35.574 мужчин!** Турецькі урядові кола оцінювали Туреччину на яких 15 міліонів населення. Спис населення згаданих двох міст доказує, що в Туреччині є менше мешканців як дехто думав. Сівас перед війною мав яких 50.000 мешканців. Анґору обчислювали на яких 100.000 мешканців. (Беденкер подає 40 тисяч). Еміґрація Вірмен і велика пожежа в 1917. році зменшили були населення Анґори на яких 28.000. Тепер, завдяки тому, що Анґору перемінено на столицю, населення її значно збільшилося. Що мужчин у Анґорі богато більше як жінок, причина цього така, що урядовці перенесені з Царгороду до Анґори, не можуть з причини недостачі мешкань спровадити своїх родин до столиці. Тому **Анґору прозвали „Ерґекістан" (країна мужчин).** У слідуючих місяцях переводитимуть дальше пробну конскрипцію. У лютім мають списати населення Царгороду. Загальний спис населення мав би відбутися в осени.

ДУМА ПРО МАЛЕДИКТА ПЛОСКОЛОБА.

Із старих паперів випорпав
Деджалик.

> Пропав дух революції!
> Кричать старі незнайки:
> Не тра нам конституції,
> Лиш бука та нагайки!
>
> **Генріх Гайне.**

Ой як стала по цілому світі велика біда,
Як не стало мирови християнському ні сюда ні нуда,
То у славному місті Безпантелику
Збиралося лицарів буй-турів без ліку.
То Безпантелицький князь Маледикт Плосколоб,
На прізвище „капустяний лоб",
Скликає всю свою громаду,
Щоби радити преславную раду,
Як їм дружно на ворога „русскости" стати,
Його під ноги стоптати,
Із світа божого без полики зігнати.
То зійшлися в „Народнім Дворі"
Всі боронники, буй-тури, богатирі.
Що перший поборник — Міх-ковальський,
Що славний бесідник — Тихович-Мовчальський,
Що третій буй-тур — Наум Безумович,
На прізвище „рак поступович".
Був там іще старець божий Митро Політа,
Що ума не навчився через довгії літа,
Всі книжки крім псавтири касує,
День і ніч Богу аллилую ликує.
А при нім був чесний отець Холява,
Котрому вічна в Рутенії слава;
А з поза них невідступна сорока
Поглядала на соньмище з під ока.
Ту були ще й другі німі фіґуранти,
Самі чесні Рутенці-обскуранти,
Самі мудрі, хоть скупі на слова,
Лисі голови, грубі черева.

То почав попереду сам князь казати,
Бородою на всі боки хитати, —
Говорив ось якими словами:
— Господинове почтенні, погано буде з нами!
Нападають на нас не-„Другів" легіони,
Клевещуть на нас не-„Правд" міліони,
І зимою і літом
Поругають нас перед цілим світом!
А ще стали „слова нашого язика" зневажати,
Стали нас вузкоглядами звати,
Та ще сміють публично нас критикувати,
Та кричать, трохи не похрипнуть,
Що гроші народні до рук наших липнуть!
Гей, почтенні господинове, погано ся діє!
Щось наше давне сонце замеркло — не гріє,
Щось наша давна пісня німіє!
Тож я нині зазвав вас сюда,
Росповів, яка наша біда, —
Дайте раду, як злу запобічи,
Щоб не сталися з нами ще страшнійші річи!

На ті слова люто фукнув Міх-ковальський,
А й слова не пікнув Тихович Мовчальський,
Тілько обізвався Наум Безумович,
На прізвище „рак поступович":
— Я то давно говорив і ще раз кажу,
Що нам тре на прах розбити силу вражу,
Тре простий народ за собов потягнути;
А щоб се могло бути,
То я раджу, як радив давно,
Зробити лиш се одно:
Видати в Ставропигійській печатни
Святий требник маленькоформатний,
В синий і червоний папір пооправляти,
І по золотому селянам продавати.
То з того і для нас будуть зиски,
І наші вороги постулюють писки,
Бо скоро в требнику хлоп ся затопить,
То вже го ся ніяка наука не вхопить!

На се радо пристав Митро Політа,
І Холява сказав: „Рада висьменіта"!
А Тихович Мовчальський на їх похвалу
Кивнув головою помалу.
Тілько славний Ковальський-Міх
На дивне диво для всіх
Заговорив спокійно, трохи не жалібно:
— Заким зможемо сю річ омовити подрібно,
Тре насамперед усього світа увагу на то звернути,
Що на нашій почті не мож руських карток добути,
Що злодіїв, які є межи нами,
Засуджують польськими словами,
Що Ляхи наш язик нехтують,
Хлопські ґрунти польським язиком ліцитують!

На се радо згодився Наум Безумович,
І притакнув славний Мовчальський Тихапович,
Лиш Митро Політа додав ще від себе,
Що в уряді вистаратися треба,
Щоби для блага церкви святої
Поверх кождої картки почтової
І поверх кождого декрету судового
Намальований був хрест святий богоносний. — На се князь кивнув головою аж двічи,
Тілько додав, що то не належить до річи.

Затим піднявся з місця отець Холява,
Котрому вічна в Рутенії слава,
І заговорив „со смиреніем і страхом":
— Воно то ще не так зле, якоже мняхом!
Бо доки лиш гинуть і вірують люде,
То хліба для нас досить буде.
Але ми чули страшну горренду,
Що попи по селах не зважають на нашу куренду,
А хлопам книжок позичають,
Значить, себе і нас хліба збавляють.
Тому моя рада така:
Хто знає такого попа ци дяка,
Най сейчас о тім донесе начальству,
Щоб раз зробити конець тому канальству.

Тото послідне слово,
Висказане різко, громово,
Дужежто Наума Безумовича злякало,
Мов камінь тяжкий на серце му впало.
Він прецінь і сам був тому гріхови причасний,
Бо видавав на зиск і пожиток власний
Прегарні книжки для тих, що не вміють читати, —
А тепер іно що зачав друкувати
Для народа обширну „Науку Самодурства",
„Начало Глупости" і „Богумилия Бздурства".
Ось він, щоб свого боронити,
Устав і так зачав говорити:
— Се правда, що сказав отець Холява,
І за то йому вічна в Рутенії слава!
І я сам то давно казав і кажу,
Хлопам книжок давати не ражу.
Правда, можна й давати,
Та треба вміти добре вибирати...

Але Холява перервав го на тім слові:
— Я вже виджу по вашій мові,
Що ви хочете себе боронити,
І свої книжки в народі ширити.
Не бійтеся, — я не о них говорив!
Деж би я вам таку пакість творив!
Таж знають усі рутенські мужі,
Що ваші письма, то мов жерело живої калюжі:
Хто раз із них напєсь до сита,
Тому голова на вік, мов довбнею, забита!
Я іменно хтів о тім говорити,
Щоб ваші письма в народі як найбільше ширити!

То на те князь Маледикт Плосколоб,
На прізвище „капустяний лоб",
До всего збору гнівно промовляє:
— А найже вас, господинове, чорт позабирає!
Ви тут плетете всілякі андрони,
А в моїм княжестві скрежет зубов і стони!
Тут тілько о то йде, щоб того не-„Друга"
Зігнати зо світа, нехай, як котюга,
Заслужених мужів чіпати не сміє,
І превратні ідеї по краю не сіє!

От тоді то всі дивним дивом дивували,
Що як давно вже свою бесіду зачали,
А й доси про ціль її не знали!
То Міх-ковальський зашипів, як котелик,
А Тихович Мовчальський скрутився в скрутелик,
Тілько Наум Безумович радить, як радив давно —
Усе одно:
— Усіх, що взялися не-„Друга" фабрикувати —
Перед суд рутенський запізвати;
А позаяк се, о скілько чути,
Самі недоварені студенти мають бути,
То накрутити їм вуха, загрозити карциром,
І відпустити со миром.

Але отець Холява на то не пристав,
А конче тяжщої кари для них ся домагав.
— А що, каже, як вони на наш суд не постають,
А ще й нас самих обсміють?
Після моєї ради їх тра полапати,
З них публично злого духа ізгнати,
Кождому на рінку по три конві води на голову налляти,
А відтак звязаних на поруганіє язиком предати.

Та рада всім видалася добра і властива, —
Навіть сам князь прихильно головою покивав,
І сейчас своїх слуг прикликає,
І їх за фабрикантами не-„Друга" в погоню висилає.
— Ви мої вірнії слуги-рабята!
Буде вам від мене добра заплата,
Лиш ідіть за фабрикантами не-„Друга" в погонь ми
Со оружієм і дрекольми,
Звяжіть їх добре всіх до одного
І приведіть на суд збору цілого.
Справляйтеся швидко, зручно, келінво;
Ось вам десять центів на пиво.

Слуги вклонилися, десять центів узяли,
Князя Плосколоба в руку поцілували,
Патиків та мотузя понабирали,
За не-„Другами" в погоню пігнали.

А князь Маледикт Плосколоб із своєю громадою
Занимається дальшою радою.
Ось устав славний бесідник Тихович Мовчальський,
(Йому обіцяв підповідати в мові Міх-ковальський);
Пронеслося його слово громове:
— Мої господинове!
Що дальше казати, бесідник не знає,
Глядить на Міха-ковальського, той не підповідає.
І булоби, бачиться, на тімой стало,
Як би не було му добре слово на голову впало.
Він осмілився, кашельнув і всім на диво
Сказав: — Господинове, кажім віслати по пиво!

Тут не филя загула, не лози зашуміли, —
Всі Рутенці, що доси стовпіли-німіли,
Почали „добре, добре!" гукати,
Тиховича Мовчальського над усіх бесідників вихваляти.
— От бесідник! Слово сказав,
А так, мов сокирою втяв!

Сейчас його раду сповнили,
Півбочок пива до „Народного Двору" прикотили,
Чіп відоткали руками,
І почали пити повними склянками.
Пють собі, пиво потягають,
Тай про розумні бесіди не забувають.
Ось Міх-ковальський казав усім склянки наповнити,
І так зачав говорити:
— Господинове, вислухайте мою мову!
В началі бі „Слово", —
Ходило воно все на паску,
І мало в Бога-Батюшки велику ласку.
Аж-нараз його закортіло,
І „плода познанія" вкусити захотіло.
Се не подобалось Батющі-Богу,
Він сплюнув і відняв свою руку від нього, —
Ось і пішло воно по світі з торбами,
Не стало ласки божої над нами.
І довго блудили ми грішні
У тьмі кромішній,
Аж доки преславний наш князь Плосколоб,
Котрого недармо величають „капустяний лоб",
Не отворив нам назад дверий раю
І не привіз ласки божої для цілого краю.
Він наш спаситель, наш месія,
Хоть у него чоло плоске а довга шия!
Він нам показав, що за погана річ — народна освіта,
Для того заспіваймо йому: Многая літа!

То всі Рутенці, мов давно того й ждали,
Многая літа громогласно заспівали,
А князь з душею твердою
Для подяки тричи кивнув бородою.

Але ось устав Митро Політа
І зачав говорити від потопа світа
О тім, як то грішників усе сам Бог карає,
То водов то огнем сокрушає.
Далі почав доводити обширно,
Що фабриканти не-„Друга" согрішили безмірно:
Бо, по перше, як встають,
То хреста святого на собі не кладуть, —
А по друге — кирилицю святую
Зовсім нехтують, —
А по трете — завели якусь „фонотичну" правопись,
І до кождого числа сам чорт з пекла присилає їм допись.
Та коби ще поганці мовчали,
А як їх зачеш, щоби не кричали,
А щоб зважали на Христову притчу знамениту,
Що як тя вдарять в одну, то ти підставляй ще другу ланиту!
Але всего сего у них не чувати,
Тож конче треба їх добре покарати.
От я вношу поперед усього:
Як не схочуть виречись свойого богохульства, то їх приплювати, звязати,
І Понтійському Пилатови на пропятіє віддати.

Тут деякі Рутенці зачали кричати:
— Отче Митре Політо, ви, бачу, пили за богато!
Хиба ви не читали урядовий вістник,
Хиба не знаєте, що в нас уже иниий намістник?

Але ось не води зашуміли,
Не коні злупотіли,
Се Плосколобові слуги з розгоном надлетіли.
У одного з носа йде кров,
Другий за писки держиться руков,
Третий реве, що му вибили зуб,
А четвертий скоро прийшов, так таки й на землю гуп!
То-наші Рутенці як то вздріли,
Так таки й зо страху постовпіли,
І кричать, допитують, мов несамовиті:
— Та скажіть, як і за що буленьте биті?

Втім оден слуга прийшов до памяти трошки
І почав росповідати від дошки до дошки:
— Не в тім, каже, штука, як нас били,
А в тім, що ми їх не імили,
Щосьмо навіть себе оборонити не вспіли,
Та таку побіду претерпіли.
— Ну, розуміеся, — замітив Холява, —

(Продовження на ст. 3-тій.)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ НАШОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ.

Треба радо повитати дискусію, яка розвелася на сторінках „Свободи" над українською школою в Америці. Такої річевої дискусії в справі нашої школи ще не було на сторінках нашої преси в Америці. Коли-ж вона розпочалась, це знак, що люди починають серіозно думати про реформу нашого шкільництва, що хочуть поставити його на тій висоті, на якій воно стоїть серед еміґрації инших народностей.

Ніде правди діти, — в нас школа для нашої дітвори занедбана. Одно покоління нашої старшої іміґрації вже дозріло, вже війшло в життє і в великій більшости пропало для нашого народу. Пішло воно в життє, не знаючи „свого роду і свого плоду", — не знаючи, до якого народу зачислити своїх батьків. Стара парохіяльна школа вчила його, що воно „малоруске", „руске", чи „рутенське". В наслідок того знайдете колишних вихованків наших перших шкіл, які тепер, маючи в руках чи професію, чи фах, самі не знають, хто вони є. Знаю одного адвоката, сина лемківських родичів, який назвав себе Словаком. Знаю кількох молодих професійних людей українського походження, які усюди говорять, що вони є „Рашенз". Знаю учителів й учительок в публичних школах, які прямо соромляться признатись що їх родичі Українці. Вони по просту не знають, до якої народности себе причислити.

І винувати тих молодих людий не можна. Хиба-ж вони винні тому, що їх за молоду не навчили, що їм не сказали, що вони діти українського народу, що не навчили їх історії того народу, що не запізнали їх з його положенням і стремліннями? Багато з них для нашого народу безповоротно пропали, — але це не їх вина. Можна того шкодувати, можна над тим жалібно розводитись, але пропащої справи не навернеш.

Тепер підростає покоління нашої молодшої еміґрації. Воно вже відмінне від дітий старших еміґрантів. Воно вже бодай це знає, що його батьки є Українці. Воно вже має бодай скупенькі відомости з історії нашого народу, знає, кілько є Українців на світі, знає, що нарід український поневолений, знає про Шевченка і Франка. Правда, це знання не є завершене, не є повне і докладне, але воно є. Вже є ріжниця між вихованками старої української парохіяльної школи і нової. Тамті з тої школи нічого майже не винесли, забули те, що в ній навчилися, — а ті нові вже бодай знають, що вони Українці, вже бодай знають кілька дат з історії України, вже можуть родичам у вечері перечитати український часопис чи книжку. Значить, що українська школа в Америці вже перейшла одну реформу.

Тепер іде мова про дальшу реформу. В деяких українських громадах є вже кваліфіковані учительські сили, вже є українські чисто світські школи, вже й дякоучителі придбали трохи учительської практики. Нинішна українська школа в Америці стоїть найменше пятьдесять процент вище від давної „рускої школи", але і тим люде не вдоволяються. І це добре. Невдоволення побуджує людий до поступу.

Але ані часописи, ані одиниці української школи в Америці не піднесуть. Для того треба допомоги всеї свідомої частини нашої іміґрації в Америці. Дальше я скажу, чому.

Тепер перейду до голосів п. Чорного і п. Шанайди, поміщених на сторінках „Свободи". П. Чорний є кваліфікований учитель. В него є і теорія і практика учительська. Він не може вдоволятись тим рівенем, на якім стоїть наша школа. Він бачить, що та школа не може дати дітворі того, що повинна дати. Він виступає з словом гіркої правди: некваліфіковані учительські сили не можуть нашої школи піднести. Для них і для їх учнів школа є мукою. І п. Чорний має рацію.

П. Шанайда стає в обороні дяковчителів. Він каже: дяковчителі дали нашій школі те, що могли дати. Вони її піднесли так, як могли піднести. І п. Шанайда має рацію.

Але п. Шанайда каже більше: він пише, що хотів би свого сина теж приготовити до дяковчительського звання, але цього не зробить. Його син буде краще стояти, коли буде „пломбером". Бо дяковчительське звання є мукою для дяковчителів.

Це велика правда. Всяка громадська праця в нас є тяжким хрестом для тих, які їй віддалися. Де шукати причини? Я думаю, що причина така: Наш нарід віками був гноблений в краю. Над ним завжди тяжіла тяжка рука гнобителів. Він навчився не вірити, як то кажуть, „панам". В краю його відстрашував і побуджував до недовіря чорний, панський сурдут. Він привик думати, що під тим чорним сурдутом криється чорне серце ворога. Треба було селянському синови піти в школу, навчитися на адвоката, чи на лікара і вже між тим селянським сином, — нехай би він був найщирійшим і найвірнійшим сином свого народу, — і між селом починалася пропасть. Йому вже не вірили.

Те саме перенеслось в певній мірі і до Америки. Будь ти вірним сином свого народу, а раз на тобі та латка, яку нарід в краю рахував „панством", — тобі вже не вірять. Але відносини инакші. Тут вольний край. В старім краю більшість тих „панів" була утримувана державою. Тут всякий громадський робітник є на утриманню громади. Що-ж діється? Громада є хлібодавцем, громада тебе утримує, „годує", — тепер всякий здоровий крикун може громадському робітникови „всадитись в печінки" так, як йому в краю „лізли в печінки" всякі пани і підпанки.

Отже чи се буде український редактор, чи урядник орґанізації, чи священик, чи дяковчитель, — нехай він має найліпшу волю для свого народу працювати, він нераз мусить від своїх братів терпіти чорну годину. Його праці часто не пошанують, йому не вірять, ним помітують, випоминають йому той тяжкий „кавалок" громадського хліба так, що йому, як то кажуть, кождий цент „горлом лізе".

І ми бачимо, що фахові, кваліфіковані учителі, як слушно завважує п. Шанайда, воліють робити в фабриці і мати одного боса, ніж працювати в громаді і мати стільки „босів", скільки членів даної громади. Такий учитель каже: волію підлягати фабричному „босови", який своє діло знає, ніж вести школу та бути залежним і слухати нарікань від людей, які на веденню школи не розуміються.

А тепер друга річ: в нас нераз говорять, що в инших народів в Америці школа стоїть вище, ніж в нас. Це свята правда. Але треба знати, що та школа коштує грубі гроші. Та школа дає приличне утримання своїм учителям, чи вони монахи, чи світські люде. Цю школу оплачують родичі шкільних дітий і оплачують досить грубо. А що діється в нас? В нас чоловік належить до парохії і платить парохіяльну вкладку, звичайно 1 доляра місячно, — часом менше, а мало коли більше. Той доляр мусить бути поділений: на утримання церкви, — значить світло, опал, направа, вода і т. п.; на утримання священика; на утримання дяковчителя; на утримання сторожа, — і на всякі инші видатки.

Дякоучитель, вже само слово вказує, є і дяк і учитель. Яка його робота? Співати в церкві, вести хор, приготовляти представлення і концерти, брати ролі в представленню, характеризувати аматорів, в багатьох громадах палити в грубі, чистити церковний будинок, — ну, і вести школу. Священик має правити богослуження, говорити проповіди, (і то добре, з запалом), збирати гроші на довги і проценти, бігати до банків, вести народну роботу, наглядати над школою, а декуди також опікуватися представленнями і хором, говорити на вічу і т. п.

Вся та робота, так священика, як і дяковчителя, вимагає часу на приготовання. Так, як перший мусить приготовитись до промови чи проповіди, мусить щось перечитати, навчитися, — так другий мусить приготовитися до ведення школи. На сумлінне приготовання нема нераз часу, — тому в нас всяка робота робиться в части лиш поверховно, „про око". (Звичайно, тут багато вини несе і наша вдача: в нас нема системи в роботі, нема розділу часу, ми любимо зійтися і проводити час на розмовах і великих плянах, які не переводяться в життя. Громадським діячам нераз добрі люди „розкрадають" час на розмови, без яких можна обійтися).

Отже на церкву і на школу в нас витрачується місячно одного доляра. В той самий час на ломання прогібіційного закону витрачується десятки долярів. Це може неприємне, але правдиве. В нас чоловік потрафить стратити на забаву кілька десяток, а на народну ціль дасть доляра і думає, що сповнив свій обовязок і купив собі титул великого патріота.

Я може трохи відійшов від теми, але думаю, що до речі. Сила всякої громадської роботи може бути мірена едино грошем. Який гріш, така робота. Вілліем Еллен Гвайт пише в „Гарперз Меґезін" за березень ц. р. в статті п. з. „Чір ап, Амеріка!": „в життю є багато річей вартніщих від грошей, але треба гроша, щоби їх осягнути". Отже наша школа в Америці буде залежати від того, скільки гроша ми на ню витратимо. Можна дивуватись, що при тій витраті, яка тепер практикується в наших громадах, взагалі є якась школа і що ця школа дає певний вислід. Вона дає далеко більше, ніж можна купити за той гріш, який на неї витрачується.

Яке-ж практичне заключення? Посеред нашої іміґрації в Америці тепер в справі школи є два напрями і обидва стремлять до зреформовання нашого шкільництва. Один напрямок — передати школу в руки монахинь. Без ніякого упередження скажу, що монахині української школи в Америці не можуть піднести. Бо між монахинями нема кваліфікованих учительських сил. Коли за півтора десятка літ монахині не приготовили учительських сил, то не приготовлять їх і за слідуючих двацять літ. Чекати на них, значить думати: „спустився дід на мід".

Другий напрям є реформувати школу при допомозі світських кваліфікованих сил. Значить, довести до учительських курсів під проводом кваліфікованих сил, та доповнити ряди учителів такими силами. Про це треба думати і в тім напрямі треба працювати. І треба дивитись вперед. Треба приготовляти учителів з молодого покоління. Може вони заступлять місце теперішних дяковчителів в церкві, в школі і в громадській роботі. Мені здається, що з тим тісно звязана справа обрядова, коли говорити про уліпшення наших шкіл з таким складом учителів, які тепер є. Обряд без сумніву затримається, але час поставить перед нами вимогу його реформи. Я маю на думці те, що ледви, чи наші церкви можуть дочекатися дяковчителів тутешнього роду, які будуть мучитися гласами і напівами. Наші утрені і вечірні молодого покоління не притягають і воно до них не привикне. Час приведе до того, що вони будуть зроблені більш „поєдинчими". Зате більше часу можна віддати на приготовлення добрих учителів, якщо наша школа має вестися на таких самих плянах, як до тепер.

„Реформа теперішної школи на старих плянах вимагає багато праці". В цю працю треба вложити не лиш добру волю і серце, але і гроші. Без грошей і теперішних шкіл не піднесемо. Ще появиться кілька дописів і на тім, як звичайно, справа скінчиться. Але це справи не направить.

Колиж ми хочемо дати нашій школі кваліфікованих учителів світських, не дяковчителів, то треба ще більше гроша. Чи сяк, чи так, ми доходимо до того самого висновку: наша школа буде точно така, яка буде скільскість гроша, який на неї буде витрачений.

Ні п. Чорний, ні п. Шанайда, ні жаден з дописувателів чи редакторів реформи не переведе, коли загал до тої реформи буде ставитись холодно, з одним доляром. Треба доброї волі і матеріяльної допомоги всіх громад, без згляду на те, до якої церкви вони належать. Коли це буде, тоді можна скликати і зїзд і влаштувати учительські курси і сподіватись, що наша школа дасть нашій дітворі і українське знання і **українське серце.** Я підкреслюю слова „українське серце". Це я роблю тому, що я стрічав правнуків старої німецької і польської іміґрації, які мали більше німецького чи польського патріотизму, серця, чим знання тих мов. В Америці ми не збудуємо України, — можемо лише Україні багато помогти. Але можемо також захоронити наші покоління в свідомости, що вони походять з українського кореня, та що їх обовязком є помагати країні, з якої зайшли до Америки їхні прадіди, діди, чи батьки.

Можемо багато дечого доброго зробити. Але на ту добру роботу треба гроша, без сумніву більше, як оден доляр від родини. Бо „в життю є багато річей вартніщих від грошей, — але треба гроша, щоби їх осягнути".

Прот. **Іван Гундяк,**
47 Hope Ave., Passaic, N. J.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Стефан Ковальчук, Милвил, Ню Джерзі. — До редакції напливає велике число всяких закликів для помочи ріжним місцевим справам у старім краю. Редакція містить їх в тім порядку, як вони напливають, по пару в кожде число. Надсилаючі відозви повинні розуміти, що інакше бути не може, та повинні бути більше терпеливі, вижидаючи своєї черги.

„Годинник", Л. І. — Чому в Ню Йорку є один „стендард тайм", а в Шикаґо другий, а в Сан Франціско третий? Просто тому, бо земля крутиться довкола своєї оси, зі заходу на схід. Через те схід сонця є наперед у місцевостях, що лежуть на схід, а відтак так само полудне і захід, і кожда година.

Се Ви відай знаєте, а питати хотіли, що значить „стендарт тайм". Отже щодо сего, то Ви бачите самі, що кожда місцевість, положена хочби милю на захід від другої, має вже пізнійше схід, полудне й захід. Виходилоби, що по цілій землі малиби йти з півночи на полудне пасочки, в яких малиби йти інакше годинники. Се невигідно для торговлі й комунікації. Щоби сю недогоду усунути, ділиться край на кілька полосий, а в кождій з них годинники ріжняться від сусідних о одну годину. В сей спосіб Злучені Держави розділено на чотири полоси. В одній з них уживається так званий східний рівномірний час, далі на захід американський рівномірний центральний час, далі на захід американський рівномірний центральний час, ще далі гірський, а наконець рівномірний час Тихого океану.

(Докінчення зі ст. 2-гої).

Їх побороти не легко, бо то з чортом справа!
— Ой, певно, що з чортом, відповіли слуги.
Іно що ми їх хотіли вязати на сутуги,
А вни, для нашої згуби,
Як не тарахнуть нас кулаками в зуби, —
Так ми й о світі божім забули, —
А вни нас бабавх долі сходами пхнули,
Та ще за нами кричали:
„Най прийдуть тоті, що вас прислали,
То ми потрафимо й їх
Наґаратати всіх!"

То наші Рутенці на такі вісти
Не знають, де стати, де сісти,
Не знають, що тепер робити,
І яким способом зачате діло скінчити.
Міх-ковальський зашипів, як котелик,
А Тихович Мовчальський скрутився в скрутелик,
Митро Політа двічи перехрестився,
А Холява аж у язик вкусився:
Хотів було щось сказати,
Всім відваги додати,
Але як побачив кровавий ніс і писок пухнатий,
То й самому душа забігла в пяти.
Навіть Наум Безумович, славний дипльомата,
Не вміє ніякої поради дати,
А сам князь з тривоги аж поблід,
Бо бачить, що тяжко бутівників покарати як слід.
Але щоби якотако других віджевити,
Зачав так говорити:
— Господинове, скажу сміло,
Булоб се дійсно богоугодне діло,
Тих бунтівників не-„Другів" ізбіеніе,
Але комуж знов миле носа толковеніе?
Не зле було-б також злого духа з них гнати,
Але комуж за то хочеться по морді брати?
А що до істребленія враґів,
То скажу просто — шкода ґрішних зубів!
Затим з одного боку,
Колисьмо вже тут зібралися раз до року...

Але в тім Ковальський-Міх
На диво-диво для всіх,
Забувши для князя всяку реверенцію,
Сказав му страшну імпертіненцію:
— Хоть ви й князь рутенський, але скажу вам прав-
Най вас чорт пірве з вашов мовов! [ди слово:
Таже повинністе хоть на тілько розуму мати —
Наперед подумати, що хочете сказати,
А не плести нам тут сухого дуба,
Кой самі видите, що всім нам грозить згуба!

То Рутенці як ті слова почули,
Так таки й о світі забули,
Повитріщували очи, пороззявляли роти,
І не знають, чи сидіти, чи гет іти.
Деякі навіть дуже ся бояли,
Щоби князь і Міх-ковальський бійки не почали.
Але на диво князь за таку страшну образу
Не обурився ні разу,
А тілько скулився в три партиці,
І до рота встромив власні рукавиці.

Довгий час увесь збір мовчав, —
Аж нараз Митро Політа встав,
І як було на разі потрібно,
Почав говорити дуже жалібно:
— О горе мені, грішному мірянину,
Що тут мушу слухати таку бештанину,
Що мушу чути, як наші дві найперші підпори
Заводять межи собов спори!
Зважте, господинове, що ви оба —
О д н а Рутенії голова,
І що доти Рутенія в добрім ході,
Доки ви в добрій згоді,
І що як одну голову на дві половині розтяти,
То мусять два півголовки повстати.
Прото не сваріться, не доводіть нас до згуби,
А беріть собі людське в зуби!

На ту мову князь аж лекше відотхнув,
А Міх-ковальський фучав, мов нічого й не чув.
Але ось устав отець Холява,
Котрому вічна в Рутенії слава,
І щоб усяким спорам конець зробити,
Почав ось що говорити:
— Мої господинове! Дякую всевишному Богу,
Бо я нині встаючи ступив на ліву ногу,
І гадаю собі: Ов, буде якесь лихо!
І ось воно й є! Але ша, тихо!
Добре, що ся на тімой стало,
І що нас більше нещасте не спіткало!
Закінчіть тепер всі спори і звади,
І слухайте моєї ради!
Тре нам ще послідного способу стрібувати:
Від святого Юра хрести й кадильниці забрати,
Три кірці води по три рази освятити
І проти не-„Другів" хрестовий похід оголосити.
Злий дух боїться свяченої води,
І не зможе зробити нам ніякої біди, —
Ба, він навпроцапи втече від кадила,
А тоді тих поганців легко спроможе наша сила.

На ту раду всі аж сплеснули в руки:
Конець-ді нашої муки!
Один хрестовий похід знищить усего зла причину,
Зітре противників на ґрину!
Митро Політа з утіхи аж просяв,
І вже в голові слова анатеми укладав;
Міх-ковальський також утішився незвичайно
І погадав собі, як то буде файно,
Як він буде йти в поході передом
З найбільшим у руках хрестом.
Тихович Мовчальський також ся звеселив,
Бо він усякі процесії дуже любив
І звичайно в одній руці хоругов, у другій дзвінок
Ба, й Наум Безумович любо ся всміхав, [носив.
Хоть лихий був, що сам на той дотеп не впав.

Тілько князь Маледикт Плосколоб
Наморщивши свій капустяний лоб
Сидів мовчки посеред того щуму,
І видно було, що думав важкую думу.
Того Рутенці не надіялися по князю Плосколобі,
І хвилю було тихо, як в гробі...

І нараз серед тої тиші вдарив грім,
Якого ще доси не чував „Народний Дім".
Ото князь Маледикт на гірку іронію
Ляснув себе по чолі долонею
І скрикнув: — Ах, я осляґа, осляґа,
Саморекомий дурак, сиріч ґаламаґа!
І по що я рутенську раду скликав,
По що бідних слугів на претерпініе слав,
Коли мож було без найменчої гризоти
Одним махом позбутися тої голоти!

Князь зупинився. — Рутенці мовчали,
Не знаючи, о чім він говорить — лиш очи повитрі-
[щали.

— Господинове, — сказав по хвили князь, —
Ви не знаєте, яка моєї бесіди звязь?
Дуже проста! Хоть я капустяний князь і маю капу-
[стяну громаду,
А таки дам тим не-„Другам" раду!
Не тре ні хрестів ні походів, не тре їх вганяти в ам-
А по просту — донести на них у поліцію! [біцію!

Ци ви бачили, як нераз підчас бурі
Нависнуть хмари чорні, понурі,
Блискавки миґтять, мов змії криваві,
Сонце втоне в клекочучій темряві,
Душно, тяжко, мов скали залягли над землею, —
Хвилю тихо, мов смерть пролітає над нею, —
Нараз грянуть громи, земля здрижить,
І буря завиє, зареве, засвистить;
Так само й тут було, коли почули Рутенці
Думку їх князівської ексцеленції.
Хвилю немов тліли-стовпіли,
Потім нараз страшними голосами: „браво, браво!"
І крики брава без кінця неслися, [заревіли.
Аж „Народного Дому" мури тряслися,
Аж камяні стіни тремтіли,
Аж вікна, мов живі, дзеленкотіли,
Аж усім в ухах, мов гармати, шуміло,
І в очах мінилося-темніло...

Але що се, ци сон, ци ява?
Одна хвиля, і я не чую вже рутенського брава,
Щезло сонмище, князь і всі раби його львівські й
[нельвівські
А я — сам в пустій хатині на улици Клейнівській.
Крізь отверте вікно воздух холодний потяг,
І доносить до мене клекіт і гамір міського життя.
Що се було зо мною? Я озирнувся,
І з диву аж забувся!
Передо мнов любезне „Слово" лежало.
Я читав його, і на сон мя зібрало: —
І все, що в шумні слова було обвите в письмі,
Я бачив правдиво у сні.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

—o—

234.

Тов. ім. Івана Франка в Тайтусвіл, Па., відділ 72. Українського Народного Союза.

За минувший 26-тий рік висилаємо жертву на Сиротинець-Захист при Українськім Народнім Союзі в сумі 24 доляри і 50 центів.

Ми зі збіркою опізнилися з цеї причини, що будувалисьмо власну хату. Ще й до тепер маємо небогато довгу, але все нам буде легче виплачувати повні будинок, як витрачувати гроші на латання старої руде-ри.

За цей рік збірку на Сиротинець будемо продовжати і вишлемо, скоро лише сколектуємо від членів. — Остаю з поважанням, Антін Федик, секретар.

—o—

235.

Тов. Згода в Филаделфії, відділ 62. Укр. Нар. Союза.

В-пов. Панове:

В залученню висилаємо суму 44 доляри на Сиротинець-Захист при Українськім Народнім Союзі, котрі то гроші зложили члени тов. Згода, відділ 62. У. Н. Союза. Рівночасно залучаємо спис жертводавців до поміщення в Свободі.

Цею збіркою занявся тов. Іван Галата а члени товариства припоручили предсідателеви А. Пашукови переслати збірку враз з виказом до Головної Канцелярії Українського Народного Союза. — Остаю з належним поважанням, А. Пашук, предс.

—o—

236.

Братство св. Арх. Михаїла, від. 15. Українського Народного Союза в Бріджпорт, Конн.

Вп. Добродію:

В залученню пересилаю чека на суму 3 доляри, як дальшу у нашім відділі 15-ім збірку на будову Сиротинця У. Н. Союза. — Остаю з поважанням, Василь Пухта, секретар.

—o—

237.

Тов. Запорожська Січ в Оліен, Н. Й., відділ 363. Українського Народного Союза.

В-пов. Панове:

В залученню повилаю чек на 25 долярів, як жертву на Сиротинець від тов. Запорожська Січ, відділ 363. У. Н. С. Союза. — З поважанням, Г. Підскальний, секретар.

—o—

238.

Бр. св. Ап. Петра і Павла в Феніксвил, Па., відділ 321. У. Н. Союза.

Члени сего братства зложили від себе складку на Сиротинець-захист при Укр. Нар. Союзі в сумі 25 долярів і 50 цнт. З братської каси не ухвалено нічого, бо були великі видатки минувшого року. Збірка продовжається. Хто ще не дав, най старається якнайскорше дати. — З поважанням, Федор Цюх, секретар.

—o—

239.

Товариство Просвіта в Спрінг Валей, Н. Й., відділ 16. У. Н. Союза.

На місячнім мітінґу, дня 16. січня 1927. по перечитанню відозви від Комітету Сиротинця члени ухвалили з товариської каси тимчасово 5 долярів. З огляду на великі видатки місцеві не могли ми вислати дільше, бо тов. Просвіта має свій власний дім і площу (лоту) під будову; є затягнена позичка, котру сплачуємо кождого місяця. Готівки у нас дуже мало, але пізнійше будемо старатися вислати більше. Члени від себе ухвалили по 1 дол. і вже зложили 15 долярів. Висилаємо чек на 20 дол. Декотрі з наших громадян ще нічого не дали, тому збірку на Сиротинець ми будемо далі продовжати. Желаємо великого успіху Укр. Нар. Союзови в такій гуманній цілі як Сиротинець, а також кличемо другі відділи до щирої праці і скорих збірок помежи членами і не членами. — Остаємо з поважанием, І. Синенький, предс.; І. Брега, кас.; К. Ільків, секретар.

НОВА „ВИНА І КАРА".

Страшний злочин московського студента.

Московський письменник Федір Достоєвський написав повість під заголовком „Вина і кара", в якій представив студента Раскольнікова, що вбив стару жінку та забрав її гроші. Раскольніков, якому справді тяжко приходилося жити, вирішив, що стара баба, в якої він позичав на застав гроші, зовсім непотрібна на світі, а її гроші придалисяб йому на прожиток та докінчення студій. От так роздумавши, він убив бабу зовсім намірено й холоднокровно. По якімсь часі злочин вислідили і Раскольнікова покарали.

Однакож ця холоднокровність Раскольнікового злочину не може й рівнятися з холоднокровностю, з якою виконав тепер свій злочин 19-літний студент Охотов в місті Уфі, про що пишуть московські часописи.

В часі дискусії на тему фільософічних теорій Ніцше, яку вів гурток студентів, заявив Охотов, що „сильний чоловік" має право станути понад всіми звичайними правилами моралі.

— А чи ти посунувсяби аж до вбивства чоловіка? — запитав його один з студентів.

— Розуміється! — відповів Охотов.

Дискутуюча група уважала це, очевидно, за жарт і навіть для жарту 16-літня панна Шукова заявила, що вона готова зложити свою особу на жертву поглядів Охотова.

Обговорено всякі подробиці і Шукова написала навіть заяву, в котрій зазначила, що не можна робити нікого відвічальним за її смерть.

На запити товаришів Охотов заявив, що по виконанні вбивства він не матиме ніяких докорів совісти і додав, що випє навіть дві пляшки пива, піде до кіна і про все забуде.

Всі присутні думали, що це жарти, але в умовлену годину Охотов зявився в мешканні Шукової зоружений в фінський ніж, улюблене оружжа російських злочинців і, не сказавши ні одного слова, вбив його в серце дівчини так швидко, що присутні при цьому студенти не могли йому перешкодити.

Злочинець виконав після того цілу умовлену програму. Випив пиво і пішов до кіна, а на другий день зголосився до поліції. Суд засудив його на 9 років тюрми тому, що смертю карається тільки політичних.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

—o—

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ.

Коляда Горожанського Клюбу.

З рамени Горожанського Клюбу заколядовано $20 на старий край. Коляду вислано до Обєднання і розділено по половині на Рідну Школу і на політичних вязнів.

Василь Матвіяс.

—o—

СЕНТ ФРАНСОА, МО.

Збірка на Рідну Школу.

Зложили слідуючі: по $1.00: Іван Тиндик, Николай Марцинишин, Василь Сорока, Теодор Кіндрат, Йосиф Ґреськів, Николай Паращак, Василь Медвідь, Петро Міщурак, Николай Момит. Михаїл Андибур, Михаїл Лазарович, Никита Поцілуйко, Іван Була; по 50 центів: Іван Лисий, Марія Бентон, Ілія Кондаревич, Теодор Комар, Онуфрій Копач, Николай Щурик, Петро Пастернак, Андрій Комар, Василь Сосяк, Іван Романчук, Андрій Бучко, Пилип Броницький, Павло Ґолдак, Михаїл Ґардиґойло, Стефан Патент; Василь Кліщ 30 ц.; по 25 ц.: Іван Коробій, Григорій Павлюх, Михаїл Іванко, Іван Харасім і Ґутман.

Разом зібрано $22.05, які вислано до Обєднання для Рідної Школи.

Жертви збирали: Іван Була, Іван Тиндик і Стефан Патент.

—o—

КАРНЕҐІ, ПА.

З святочної вечері на Рідний Край.

Українське тов. молоді „Боян" з Карнеґі, Па., устроїло дня 6. марта святочну вечеру, на котру запрошено представників сусідних українських громад, як рівнож церковний хор з Мекизракс, Па.

Галя була красно прибрана, а столи були удекоровані живими цвітами. Предсідатель тов. „Боян" п. І. Петриканин привитав всіх присутних гостей, а по привитанню о. мітрат Жук виголосив глибоко обдуману промову, в котрій вказав нашій молоді висші ідеали життя.

Присутні гості чулися щасливі, що могли бачити між собою дорогого гостя о. В. Жолдака. котрий в своїй промові загрів нашу молодь до витревалости в добрих ділах, як також до солідарної твердої праці на поли церковно-народнім, бо тільки така праця приносить людям правдиве щастя. Плили бесіди на ріжні теми. Говорили: Є. Костецький, С. Харитон, С. Ялечко, С. Лабойко, І. Паньчак, І. Кіналь, П. Каня.

Найбільше і наймилійше враження між зібраними викликали промови панни Анни Волянської і панни Анни Кулик. Перша бесідниця загріла своєю промовою нашу молодь до любови дорогої України, звідки прийшли батьки і матері їх, а при тім звернула увагу й на те, що наша молодь повинна і мусить здобувати висшу освіту на американській землі, розвивати свої таланти, бо тільки сим здобуде собі український народ почесне місце в культурнім світі. Друга бесідниця, панна А. Кулик в своїй промові вказала потребу згуртовання нашої молоди в товариство, бо таким робом збудуємо силу до оборони прав свого народу і свого прекрасного обряду і церкви.

Вкінци, панна Анна Гончар прекрасно виголосила декламацію: „Як би ти знав" (І. Франка). Надгороджено її грімкими оплесками.

При тій нагоді зібрано на поміч рідного краю $68.15, які вислано до „Обєднання".

Спис жертводавців на рідний край: по $5.00: Семен Костецький, Петро Каня; по $2.00: Іван Станьчак, Дмитро Кунцьо, І. Зеленьчак, Й. Попівчак; по $1.00: о. В. Жолдак, І. Петриканин, С. Лабойко, І. Патрош, П. Кіналь, О. Андрейчин, Олена Корба, Д. Капраль, С. Ялечко, С. Харитон, С. Корба, о. др. Жук, Г. Телеп, Анна Костецька, Анна Каня, Аґнес Каня, І. Михальцьо, Лешко Німець, З. Судяк, З. Чайка, І. Азима, З. Демян, Т. Вахновський, С. Ґузеляк, Д. Мостівський, П. Гриценко, М. Лабойко, С. Патрош, Д. Андрейчин, Н. Панчак, В. Губяк, І. Панчак, А. Кушнір, І. Сардинський, В. Медвідь, Сузанна Федорчак; В. Пиж 75 ц.; по 50 ц.: зложили: Ф. Капраль, К. Кеселиця, М. Сторощак, М. Пащак, А. Дорош, Б. Кич, І. Салак, М. Мудрак, М. Мельник, А. Бунга, А. Посічак, С. Ветович, В. Дроздяк, О. Попівчак, пані Лабойко, В. Лабойко; по 25 ц.: М. Кич, В. Ломицький, М. Торик, П. Сторощак, Г. Торек, І. Кеселиця, Семко Каня, Іван Кич, М. Торик, Т. Корчиневич, М. Яква, А. Лищишин, К. Дорош, Ольга Хрущ, Катерик, М. Мудрак, М. Фаль, М. Жила, і М. Фаль 20 ц.

Всім жертводавцям складаємо щиру подяку.

І. Петриканин.

СЬОГОДНЯ ГАРКАВЕНКО В ФИЛАДЕЛФІЇ.

Сьогодня для Гаркавенка великий день в Филаделфії, його противником буде Ганс Миллер, дуже сильний борець і богато людий думає, що він положить Гаркавенка. Борба відбудеться в Олимпіґ Гол, ріг Секонд і Крістіон ул. Думаємо, що галя буде переповнена. Початок о год. 8. вечер.

ЛИСТ РОБІТНИКА УКРАЇНЦЯ З ФРАНЦІЇ.

Вже чотири місяці минає, як я з своїми товаришами покинув Волинську Землю і виїхав на контракт до Франції.

Богу дякувати, приїхали аж до копальні вугілля, а деякі сильніщі, то до копання руди. По приїзді сюди нас розмістили по копальняних кантинах, де пси не моглиби втриматися... А ми, Волиняки і Галичане, мусимо переживати і коритися цій біді. Подавали нам ліжка з сінниками, і по першій вечері полягали ми спати. Чуєш, щось гризе, прогнав. Далі, в другім місці, але що? Як не обганяйся, а воно лізе. Колиж придивляюсь, зловив одного звіря, а це плюсква, неначе черепаха завбільшки.

На другий день пішли ми до лікарської комісії, а на третий день, по привитанню нас здібними до праці, ми зїхали з лямпами на 500 метрів глибоко добувати вугля. Так ми попрацювали дві неділі і дістали першу виплату. Але не гроші, а книжку на гроші. Дивимося, а в книжці тільки 3 зера. А грошей нема. Деж гроші? Це кантина весь заробіток відрахувала за харчі. Думаємо собі: оце то заробили, ото будем жити!

Трудно. Йдемо шукати приватних кватир. І от, коли стали жити по приватних помешканнях, то якраз можна самотному прожити не зсірше.

Платня виносить за 8-годинну працю 28 фр., цебто 7 золотих польських. Половина на харчі, а друга на особисті розходи.

Алеж запрацьовуємо ці гроші з великим трудом і облиті вони нашим потом. Бо Французи страшно використовують чужинецьких робітників — без огляду на це, чи цей Француз капіталіст, чи незаможний.

Хто втікає від нужди з Польщі, той тут теж долі иншої не зазнає.

Ш. О.

ЖАРТИ.

—o—

— Чи тобі вже приходило коли на думку, що ти робив би, як би ти мав стільки грошей, що приміром Ракефелер?

— Ні, але мені вже нераз приходило на думку, що робив би Ракефелер, коли мав би стільки грошей, що я.

—o—

Добра дитина.

— Чому ти плачеш дитинко? — питається прохожий хлопчика, що з плачу заходиться над рікою.

— Бо мама потопила наші котятка.

— А, то ти гарний, добрий хлопчик, правда, тобі жаль котенят?

— Бо мама казала, що я буду топити котята, а потім сама покидала їх у воду.

—o—

Чоловік приніс додому нову плиту, яка зачиналася словами: „Серденько, кохана, цілуй мене в рамена..." Жінка вважала таку пісоньку невідповідною:

— Тьфу! То згіршення для дітей, як вони можуть слухати щось подібного!

І в тому місці, де приходило слово „рамена" подрапала плиту ножиком. Так „сцензурована" співачка співала тепер: „Серденько, кохана, цілуй мене в тр-тр-прт!"

—o—

Чужинець: Будь ласка, скажіть мені, чи у вашім місті родились які великі люде?

— Ні, лише маленькі діти.

—o—

— Пане директор, я повинен дістати якийсь малий додаток із нагоди мого шлюбу.

Директор: Неможливо. Треба було передтим обезпечитися від нещасливих випадків.

—o—

— Дідусю, — питається маленький Івась — чи ти був колись такий малий, як я?

— Так, дитинко.

— А то ти мусів смішно виглядати з лисиною і з довжезною сивою бородою.